

Merudgifter efter servicelovens § 100

af DUKH-konsulent Inga Petersen

Om DUKH-nyt: DUKH har en lovgivningsmæssig forpligtelse til at formidle vores erfaringer om udviklingen inden for handicapområdet. Med DUKH-nyt lægger vi vægt på at beskrive vores erfaringer inden for udvalgte rådgivningsfelter. Der er fokus på det retssikkerhedsmæssige aspekt, som er kerneområdet for DUKH.

Kort lovgivningsmæssig introduktion om merudgiftsydelse

Efter servicelovens § 100 kan en borger få nødvendige merudgifter til den daglige livsførelse, hvis vedkommende har en varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Der er en række betingelser, der alle skal være opfyldte

- Er i alderen 18 år – folkepensionsalderen
- Har en langvarig lidelse som er indgribende i ens daglige liv
- Der er iværksat ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger, fx bevilliget fleksjob, handicapbil eller flytning på grund af sit handicap har været nødvendig.
- Merudgiften er en konsekvens af den nedsatte funktionsevne
- Udgiften skal ikke kunne dækkes via anden lovgivning eller andre bestemmelser i serviceloven
- Personer der modtager pension efter pensionslovens § 14, det vil sige pension bevilliget før 2003, er ikke omfattet af personkredsen for merudgifter - medmindre man er bevilliget kontant tilskud til ansættelse af hjælpere efter servicelovens § 95, eller har en BPA-ordning efter servicelovens § 96
- Merudgifter skal mindst udgøre 6672 kr. pr. år (takst i 2019)

Antal henvendelser i DUKH om merudgiftsydelse

Der har i perioden fra 1. januar 2017 til 30. oktober 2018 været 660 henvendelser.

Hvad har henvendelserne typisk drejet sig om

Jeg har i dette nummer af DUKH Nyt valgt at sætte fokus på de retssikkerhedsmæssige problemer, som borgerne henvender sig til DUKH med, når de har en sag i kommunen om merudgifter. I DUKH er det ofte de samme problemstillinger, der går igen i henvendelserne.

DUKH har registreret flest retssikkerhedsmæssige problemer på følgende områder:

Vejledningsforpligtelsen

I 2017 og 2018 har der været henholdsvis 10 og 16 henvendelser, hvor borgerne ikke oplever sig vejledt, fx om hvilke merudgifter, der kan godkendes.

Lang og ikke oplyst sagsbehandlingstid

I 2017 og 2018 har der været henholdsvis 8 og 10 henvendelser vedrørende lang og ikke oplyst sagsbehandlingstid.

Undersøelsesprincippet

I 2017 og 2018 har der været henholdsvis 13 og 4 henvendelser vedrørende uenighed om, hvornår en sag er tilstrækkeligt oplyst.

Helhedsvurdering

I 2017 og 2018 har der været henholdsvis 6 og 5 henvendelser vedrørende uenighed om helhedsvurdering.

Begrundelse i en afgørelse

I 2017 og 2018 har der været henholdsvis 16 og 14 henvendelser om, at borgeren ikke får en begrundelse for afgørelsen. Det er fx begrundelser for, hvorfor kommunen ikke vurderer, at borgeren er omfattet af personkredsen eller begrundelse for, hvorfor en eller flere merudgifter ikke kan godkendes.

DUKH har i øvrigt registreret et begrænset antal retssikkerhedsmæssige problemer på følgende områder:

- Partshøring
- Aktindsigt
- Borgerinddragelse
- Genvurderingspligt ved klage
- Notatpligt

I det følgende sætter jeg fokus på de områder, hvor DUKH har registreret flest retssikkerhedsmæssige problemer.

Beskrivelse af henvendelserne

1. Vejledningsforpligtelsen - hvad siger loven?

Forvaltningslovens § 7

"Stk. 1. En forvaltningsmyndighed skal i *fornødent omfang yde vejledning* og bistand til personer, der retter henvendelse om spørgsmål inden for myndighedens sagsområde."

Vejledningsforpligtelsen er skærpet på det sociale område.

Borgernes oplysninger til DUKH

- Manglende vejledning fra kommunen om muligheden for bevilling af merudgifter
- Manglende vejledning om, hvornår man er i målgruppen
- Manglende vejledning om hvilke merudgifter, der kan medtages i beregningen
- Forkert eller mangelfuld vejledning

DUKH har rådgivet om følgende:

- Muligheden for hjælp efter servicelovens § 100 fx hvis der samtidig er rådgivet om andet
- Muligheden for hjælp efter andre bestemmelser i lovgivningen
- Hvilke udgifter, der kan være merudgifter
- Fortolkning af afslag på merudgifter
- Hvilke merudgifter, der kan bevilliges til fx handicapbil
- Ret til at søge om en merudgift og få en afgørelse

- Indgive en ansøgning om borger er omfattet af personkredsen, og om hvilke merudgifter, der kan bevilliges hjælp til
- Ret til at merudgifter bevilliges fra ansøgningstidspunktet (hvis borger var berettiget på det tidspunkt)
- Hvordan borger skal forholde sig ved overgang fra barn til voksen, når der er bevilliget merudgifter, før det fyldte 18. år
- Princippet for beregning af forhøjet huslejeudgift på baggrund af flytning som følge af handicap
- Hvordan borger er stillet, hvis vedkommende ikke er vejledt korrekt fra starten, og derved har lidt et tab
- Ankestyrelsens principafgørelse 22-18 om en *mulig konsekvens* af mangelfuld vejledning: "... borgeren skal stilles, som om kommunen havde ydet korrekt og fyldestgørende vejledning. Det kan f.eks. betyde, at borgeren er berettiget til hjælp fra et tidligere tidspunkt end ansøgningstidspunktet, eller det kan få betydning for vurderingen af, om en borger, der uberettiget har modtaget ydelser, også har modtaget ydelserne mod bedre vidende."

2. Lang sagsbehandlingstid - hvad siger loven?

Retssikkerhedslovens § 3

"Stk. 1. Kommunalbestyrelsen skal behandle spørgsmål om *hjælp så hurtigt som muligt* med henblik på at *afgøre*, om der er ret til hjælp og i så fald hvilken.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal på de enkelte sagsområder *fastsætte frister for, hvor lang tid der må gå fra modtagelsen af en ansøgning, til afgørelsen skal være truffet*. Fristerne skal offentliggøres. Hvis fristen ikke kan overholdes i en konkret sag, skal ansøgeren skriftligt have besked om, hvornår ansøgeren kan forvente en afgørelse."

Borgernes oplysninger til DUKH

- Oplever lang og uoplyst sagsbehandlingstid
- Sagsbehandlingstiden har været på 2 og 1 år i 4 af henvendelserne
- Oplever det er svært at få oplyst, hvor lang sagsbehandlingstid de kan forvente, og hvad der mangler for, at sagsbehandleren kan træffe en afgørelse
- At der er kommet ny sagsbehandler som betyder, at sagsbehandlingstiden trækker ud

DUKH har rådgivet om følgende:

- I tilfælde, hvor sagsbehandlingstiden har været meget længe, er der rådgivet om, at borger har mulighed for enten at klage til kommunens ledelse, eller at betragte den manglende afgørelse som et afslag. Ligeledes henvist til Praksisnyt nr. 23 om "Hurtighedsprincippet"
- Mulighed for at kontakte kommunens borgerrådgiver for at få gang i sagen
- Vejledt om, at sagsbehandlingsfrister skal offentliggøres, og at borger kan kontakte kommunen, hvis man ikke kan finde sagsbehandlingstiderne på kommunens hjemmeside
- Mulighed for at lang sagsbehandlingstid kan betragtes som et afslag og dermed kan påklages til Ankestyrelsen
- Bede sagsbehandler om at få en dato for forventet afgørelse

3. Undersøgelingsprincippet - Hvad siger loven?

Retssikkerhedslovens § 10

"Myndigheden har ansvaret for, at sager, der behandles efter denne lov, er *oplyst i tilstrækkeligt omfang* til, at myndigheden kan træffe afgørelse".

Borgernes oplysninger til DUKH

- Uenighed om, hvornår der er oplysninger nok til at træffe en afgørelse
- Sagsbehandler inddrager ikke alle oplysninger i sagen
- Sagsbehandler lægger vægt på gamle og uaktuelle oplysninger
- Sagsbehandler forholder sig ikke til eller indhenter nye oplysninger i sagen (fx helbredsoplysninger)

DUKH har rådgivet om følgende:

- Det er kommunens ansvar, at sagen er tilstrækkeligt oplyst
- Spørg sagsbehandler om, hvorfor det er nødvendigt at indhente yderligere oplysninger
- At borgeren selv medvirker til undersøgelser ved at beskrive de udfordringer, som har betydning for ansøgning om merudgifter
- Det vil være hensigtsmæssigt/en fordel for borgeren, hvis vedkommende medvirker, da det ellers kan betyde, at borger får afslag, hvis kommunen må træffe afgørelse på det foreliggende grundlag
- Mulighed for at komme med indsigelse, hvis afgørelsen bygger på et forkert grundlag, eller hvis alle oplysninger ikke er inddraget

4. Helhedsvurdering - hvad siger loven?

Retssikkerhedslovens § 5

"Kommunalbestyrelsen skal *behandle ansøgninger og spørgsmål om hjælp i forhold til alle de muligheder, der findes for at give hjælp efter den sociale lovgivning*, herunder også rådgivning og vejledning. Kommunalbestyrelsen skal desuden være opmærksom på, om der kan søges om hjælp hos en anden myndighed eller efter anden lovgivning."

Borgernes oplysninger til DUKH

- Manglende vejledning om, hvilke andre muligheder, der kan være for at få hjælp, hvis der fx er givet afslag på merudgifter

DUKH har rådgivet om følgende:

- Mulighed for at søge hjælp efter andre bestemmelser i lovgivningen, og at § 100 er subsidiær til andre bestemmelser
- Kommunens forpligtelse til at foretage en helhedsorienteret sagsbehandling

5. Begrundelse - hvad siger loven?

Forvaltningslovens § 22 og § 24

"§ 22. Stk. 1. En afgørelse skal, når den meddeles skriftligt, være ledsaget af en begrundelse, *medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold.*"

"§ 24. Stk. 1. En begrundelse for en afgørelse skal indeholde en *henvisning til de retsregler*, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet. I det omfang, afgørelsen efter disse regler beror på et administrativt skøn, skal begrundelsen tillige angive de *hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen.*

Stk. 2. Begrundelsen skal endvidere om fornødent indeholde *en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder*, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen."

Borgernes oplysninger til DUKH

- Der mangler begrundelse for de udgifter, som ikke er godkendt som merudgifter
- Manglende skriftlig afgørelse og dermed begrundelse for frakendelse af merudgifter. Kommunen forholder sig ikke til alle merudgifter
- Mangelfuld begrundelse for at nogle merudgifter ikke længere kan godkendes, eller for at udgifterne nedsættes
- Manglende afgørelse på ansøgning om merudgifter
- Manglende begrundelse for, at merudgifter ikke reguleres selvom borger oplyser, at udgiften er højere
- Ingen begrundelse for et mundtligt afslag
- Forkert begrundelse for afslag på merudgifter, fx fremgår det ikke tydeligt, at afslaget er begrundet i, at borger ikke når grænsebeløbet på 6672 kr. pr. år (takst i 2019)
- Kommunen har ikke undersøgt konkret, om der er mulighed for, at udgiften kan dækkes via anden lovgivning, selvom dette anføres som begrundelse
- Manglende begrundelse for / stillingtagen til, om borger er omfattet af personkredsen

DUKH har rådgivet om følgende:

- Borger beskriver den samlede hjælp vedkommende får fra kommune og netværk, så dette kan inddrages i kommunens vurdering af, om borger er omfattet af personkredsen
- Borger har krav på en skriftlig begrundelse med bl.a. lovhensvisning samt klagevejledning, når kommunen giver afslag, fx med den begrundelse, at borger ikke kommer over grænsebeløbet, eller ikke er omfattet af personkredsen
- Borger har krav på en særlig uddybende begrundelse, når kommunen frakender en tidligere bevilget ydelse

Afsluttende DUKH-overvejelser/forslag

DUKH finder, at der generelt ikke er retssikkerhedsmæssige problemer i henvendelserne vedrørende merudgifter efter servicelovens § 100. I de forholdsvis få henvendelser, hvor der er retssikkerhedsmæssige problemer, består disse primært i manglende overholdelse af sagsbehandlingsreglerne i forvaltningsloven og retssikkerhedsloven. Problemerne knytter sig således ikke specielt til sager vedrørende merudgifter. DUKH ser i øvrigt tilsvarende problemer i henvendelser vedrørende andre rådgivningsfelter.

I de forholdsvis få henvendelser, hvor DUKH konstaterer retssikkerhedsmæssige problemer, består problemet ofte i, at borgeren ikke får en klar og forståelig begrundelse for en afgørelse. Det er DUKHs vurdering, at antallet af klager kan nedbringes, hvis borgeren får en klar og forståelig begrundelse. Baggrunden for vurderingen er, at det ofte er nemmere for borgeren at forstå afgørelsen, når DUKH forklarer og uddyber kommunens afgørelse.